



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

Caput centesimum septuagesimum. Varii Jesu typi colliguntur è Veteri
Testamento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

potest accedentes per semetipsum ad Deum.

Ebr. 9. 28. Sic & Christus semel oblatum est ad multorum exhaurienda peccata; secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem.

2. Petr. 1. 1. Simon Petrus, servus & Apostolus Jesu Christi, iis qui coequalem nobiscum sortiti sunt fidem, in iustitia Dei nostri, & Salvatoris Jesu Christi. Et 1. 11. & 2. 20. & 3. 2, 18.

1. Joh. 4. 9, 14. In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum Et nos vidimus, & testificamur, quoniam Pater misit Filium suum, Salvatorem mundi.

CAPUT CLXX.

Varii Jesu typi colliguntur è Veteri Testamento.

I. Adamus, II. Abel, III. Noachus, IV. Melchisedecus, V. Isaacus, VI. Arius ab Abrabamo immolatus, VII. Josephus, VIII. Agnus in festo Paschæ die immolari solitus, IX. Columna ignea, Manna, Rupes in deserto aquas fundens, X. Hircus *δαιμονίου*, XI. Serpens æneus, XII. Moses, XIII. Aaron, XIV. Josue, XV. Samson, XVI. Samuel, XVII. David, XVIII. Salomon, XIX. Jonas, XX. Eliacimus Helicie filius, XXI. Jeremias, XXII. Zorobabel, XXIII. & Jesus Josedecides.

Adamus,

I. **SUBJECIMUS** Lectorum oculis Prophetias omnes Veteris Testamenti illarum exitus continetur. Prophetias omnes dico, nam si quæ fortasse in tanta copia diligentiam effugit nostram, vel brevitatis studio prætermisissæ fuit, vel præ tot aliis clarissimis & apertissimis, quas proferimus, non magni certe momenti censenda est. Si tamen ita loqui fas est, cum prædictio nulla *ωσαυτως* Christi Jesu, pondere ac dignitate careat. Nunc quoniam diximus supra, duplex in sacris Codicibus veteriorum genus extare, alterum per verba, per signa alterum, cum jam priori generi satisfecerimus, aliud nobis superest exequendum, quod breviori gyro circumscribimus. Primum dat Jesu typum, hominum omnium parens Adamus, vel ipso monstrante Apostolo, qui formam eum esse futuri pronuntiat. Tum deinde hanc inter ipsos comparationem instituit: *Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per unius justitiam in omnes homines in justificationem vite. Sicut enim per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi; ita & per unius obedientiam, justii constituantur multi.* Tum alibi: *Nunc autem Christus surrexit à mortuis, primitia dormientium: quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.* Deinde: *Factus est primus homo Adam in animam viventem; novissimus Adam in spiritum vivificantem Primus homo de terra, terrenus; secundus homo de celo, celestis. Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis celestis, tales & celestes. Igitur sicut portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem celestis.* Huc adde, utrumque fuisse Filium Dei: nam stemma Christi Jesu pertexens Lucas, Adamum appellat Filium Dei, & à Jesu filio Dei hanc seriem auspiciatus, in Adamo Dei filio desinit. Sexto die creatur Adamus: sexto die mortem subit Christus. Ad imaginem Dei creatus est Adamus: *Jesus est imago Dei invisibilis, & figura substantie ejus, & speculum sine macula Dei majestatis, & imago bonitatis illius.* De terra virgine factus est Adamus, Jesus de puella virgine. Adamum jussit Deus dominari piscibus maris, & volatilibus cæli, & universis animantibus que moventur super terram: datam sibi omnem potestatem in cælo & in terra prædicat Jesus. Conjugium Adami & Evæ, individuum

Rom. 5. 14, 18, 19.

1. Cor. 15. 20, & seq.

Luc. 3. 38.

Col. 1. 15.
Ebr. 1. 3.
Sap. 7. 26.
Philipp. 2. 6.
Gen. 1. 28.
Matth. 28. 18.

præ fratribus à patre diligeretur, fratrum sibi concivit invidiam & odium, quod & Jesu contigit. Josephi somnia, quæ summam illi dignitatem portendebant, in Jesu eventum habuerunt: à fratribus suis adoratus est; nec allegorice tantum, sed revera etiam Sol, & Luna, ac reliquæ stellæ, ad Jesu Dei nutum orbem suum decurrunt. Advenienti Josepho mortem fratres meditantur: *Venite*, inquit, *occidamus eum*: veniente ad homines Jesu, *Morte turpissima*, inquit, *condemnemus eum*. Venditur Josephus à fratribus, viginti, vel ut alii Interpretes habent, triginta nummis, testibus Ambrosio & Augustino: Jesus à Juda triginta quoque nummis venundatur. Cruenta Josephi tunica ad Jacobum perlata, cruentam Jesu mortem significat. Apud Puthpharem eunuchum servitutem servit Josephus: Jesus *semetipsum exinanivit, formam servi accipiens*. Josephus carcere clausus inter duos reos, alteri mortem, salutem alteri & libertatem vaticinatur, oratque ut dignitati restitutus sui meminerit: Jesus cruci affixus inter duos latrones, altero in extremis interitu digna loquente, æternam alteri felicitatem spondet, cum ab eo rogaretur, ut regnum adeptus sui memor esset. Decoram Josephi & elegantem formam non semel laudat Moyses: sic laudatur & illa Christi in Psalmis: *Speciosus forma præ filiis hominum: diffusa est gratia in labiis tuis, propterea benedixit te Deus in æternum*. Ad Josephi nutum frumenta populis vendebantur, ait Moyses: Jesus escas populis esurientibus non semel subministravit; ipse se panem vitæ, panem vivum qui de cælo descendit, esse proficitur; qui venerit ad se, non amplius esuriturum; qui panem hunc manducaverit, non moriturum, Josephus fuis exiti causa salutis, proptereaque eos sic alloquitur: *Pro salute vestra misit me Deus ante vos in Ægyptum præmisitque me Deus, ut reservemini super terram Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum*. Nec suos solum, & Ægyptios, sed exterarum quoque gentes fame laborantes sublevavit, & *Salvator mundi* à Pharaone dictus est: quæ in Christo Jesum tam apte cadunt, ut non tam de Josepho, quam de ipso scripta esse videantur. Fratres dimitte Josephus, præceptum hoc dat proficiscentibus: *Ne irascamini in via*: à Discipulis abiturus ad Patrem Jesus, *Pacem*, inquit, *relinquo vobis, pacem meam do vobis*. Pharaon Ægyptios coram Josepho in genua jubet procumbere, totamque Ægyptum ex ipsius arbitrio pendere, & alterum esse à Rege: *Deus exaltavit Jesum, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur, caelestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris*. De Josepho sic fatuus moriens Jacob: *Filius accrescens Joseph, filius accrescens*: de Christo Jesu sic Johannes Baptista: *Illum oportet crescere, me autem minui*; cuius & figura est lapis ille Danieli memoratus, *qui factus est mons magnus, & implevit universam terram*.

Gen. 37. 20.
Sap. 2. 20.
Ambros. libr. De Patriarch. Joseph. cap. 1. August. Serm. de temp. 81. Philipp. 2. 7.

Psalm. 44. 3.
Gen. 42. 6.

Gen. 45. 1. 7.

Gen. 45. 45. 57.

Gen. 45. 24.

Joh. 14. 27.

Phil. 2. 9. & seq.

Gen. 49. 22.

Joh. 3. 29.
Dan. 2. 35.

VIII. Jesum expressit & Paschalis Agnus: *Etenim*, inquit Paulus, *Pascha nostrum immolatus est Christus*. Quæ comparatio cum instituta sit à nobis supra in Parallelismo, & accuratissime à Bocharto in Hierozoico, pauca tantum nonnulla commemorabimus. Quo anni, mensis, & diei tempore Paschalis Agnus, hoc ipso immolatus est Christus Jesus. Nam cum alio die Christus, alio Judæorum primores Pascha celebraverint, *concordia* factum est, ut incidit veri Agni Christi mors in eum ipsum diem, quo Agni typici sacrificium fieri Moyses sanxerat. Notant Steuchus Eugubinus & Masius persuasum esse Judæis, hoc ipso die se à Messia iri redemptum, quo in Ægypto per Agni esum in Phasæ Domini libertatem adepti sunt. Convenit quoque locus, Hierosolyma, ubi postquam Arca constituta est, paschale sacrificium illic fieri necesse fuit. Agnum mactari oportuit *sine macula*: Jesum agnum *ἀμωμον ἡ ἀπίδον* appellat Petrus in prima Epistola. Paschalem Agnum comedere festinanter, pedibus calcatis, baculos manibus tenentes, & ad iter expediti jubentur Israëlita: Christus Jesus intra paucas horas captus, damnatus, & morti datus est. Agni & Christi Jesu mors cruenta, utraque in gratiam populi. Sanguis Agni domorum foribus aspersus Ebræis saluti fuit, perinde ut Jesu sanguis universis hominibus, quicumque eo abluuntur. Unde Isaïas de Christo: *Isse asperget gentes multas*. Ne Agni ossa confringerentur Lege cautum erat: de Jesu sic Johannes: *Ad Jesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura Facta sunt enim hæc ut scriptura imple-retur, Os non comminuetis ex eo*. Agni reliquias ulla in crastinum servari nefas erat: Christus de cruce depositus est, & in monumentum conditus ipso interitu sui die. Fermenti usus Paschalibus festis vetitus fuit; & ab Agni esu polluti & incircumcisi arcebantur: ad sacrum corporis Christi epulum accedere debemus, juxta Pauli præceptum, *non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in azymis sinceritatis & veritatis*. Post Agni paschalis esum Ægyptiaca statim servitute exempti sunt Israëlita: per corporis Christi esum, vitiorum, Dæmonum, ac mortis tyrannide

Agnus in festo Pasche die immolari solitus, 1. Cor. 5. 7. Bochart. Hieroz. Part. 1. libr. 2. cap. 10. Steuch. in Exod. 12. 6. Mas. in Jos. 5. 10.

1. Petr. 1. 19.

Is. 52. 10.

Joh. 19. 31. & seq.

1. Cor. 5. 8.

tem. oblati. s. f. s. in. & Ap. m. nobis. i. m. i. & 2. 20. dicitur. n. g. i. c. a. m. u. s. p. e. r. f. i. c. a. t. u. r. S. a. l. v. a. t. u. r. I. J. e. s. u. s. e. s. t. a. m. e. n. t. u. m. q. u. i. t. a. n. t. a. c. o. r. d. e. e. s. t. o. s. v. a. c. i. o. r. i. g. e. n. e. r. u. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. p. r. o. p. r. i. a. n. t. e. i. n. c. o. n. v. e. r. s. a. S. i. n. t. m. a. i. s. d. e. a. m. o. r. t. u. i. r. e. s. u. r. r. e. c. t. i. f. i. c. a. b. u. n. t. u. r. i. n. i. n. f. i. r. m. e. l. e. n. t. i. g. i. t. u. r. J. e. s. u. s. i. q. u. e. f. i. d. e. a. t. F. i. d. e. m. n. o. n. c. r. e. a. t. u. r. c. u. l. u. m. s. i. n. e. A. d. a. m. e. n. t. u. m. v. o. l. u. n. t. a. t. i. b. u. s. p. o. t. e. s. t. a. d. i. v. i. d. u. m.

liberamur. Sed & hic Israëliti populi ex Aegypto in Chanaanidem reditus, typus fuit reditus Christi ex eadem regione in patriam. Unde & utrumque reditum una phos Ofeas significavit: Ex Aegypto vocavi Filium meum. Israëlẽm quidem filium suum primogenitum appellat Deus in Exodo, & apud Jeremiam, quæ Christo Jesu convenire ostendimus in Parallelismo.

Ose. 11. 1.
Exod. 4. 22.
Jerem. 31. 9.

Columna ignea, Manna, Rupes in deserto aquas fundens, 1. Cor. 10. 1. & seq.

IX. Paulus Apostolus in priore ad Corinthios Epistola, hæc scribit: Nolo enim vos ignorare, Fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes mare transierunt; & omnes in Moysẽ baptizati sunt, in nube, & in mari; & omnes eandẽ escam spiritalem manducaverunt, & omnes eundẽ potum spiritalem biberunt: (bibeant autem de spirituali consequente eos petra, petra autem erat Christus.) Quibus intelligimus, & Nubem illam igneam Ebrais prælucentem, & cælo depluens Manna, & Petram quæ ad tactum Moysi aquis fluxit, futurorum mysteria continere. Tunc baptizati sunt in Nube, ac deinde baptizati sunt in nomine Jesu Christi, ut sæpe loquitur Lucas in Actis; unde liquidum est Nubem illam Christi typum fuisse. Quid quod & dux dicitur Christus à Prophetis, & lux, & ignis, ut docuimus in Parallelismo; quæ in Columnam illam noctu nubilam, igneam interdiu conveniunt. Quid quod in Exodi decimo quarto capite Angelus Dei castra Israëlitarum dicitur præcessisse, cum superiori capite, & nono Nehemias, & Psalmo septuagesimo septimo, Deum ipsum se itineris ducem iis præbuisset legamus. Manna vero, panis cæli, & panis Angelorum appellatur in Exodo, & in Psalmis, non quod panis Angelorum, vel cælestis panis res ipsa esset, sed quod veri Angelorum panis, & de cælo lapsi, Jesu Christi figura esset. Sic ergo Jesus de se apud Johannem: Non Moyses dedit vobis panem de cælo, sed Pater meus dat vobis panem de cælo verum. Panis enim Dei est qui de cælo descendit, & dat vitam mundo. Et deinde: Ego sum panis vite. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui sunt. Hic est panis de cælo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. Vere enim hic est cibus cælestis, quo animos nostros refici decet, spiritus jam Aegyptiis cupediis, terrenarum videlicet rerum studiis. Tum subjicit: Ego sum panis vivus qui de cælo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternam; & panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Huc referenda sunt quæ de Manna in libro Sapientia scripta extant: Angelorum esca nutritivisti populum tuum, & paratum panem de cælo præstitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis sapientis suavitatem. Substantia enim tua dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebat; & deserviens uniuscujusque voluntati, ad quam quisque volebat, convertebatur. Dei substantiam Christum appellat, ut pote qui sit Splendor gloria, & figura substantia ejus. Atque illud est absconditum Manna, quod vincenti daturum se pollicetur Spiritus in Apocalypsi, alludens ad Manna in aurea urna reconditum, & in Arca Testamenti asservatum. Nec veteres Judæos fugit hæc Manna significatio, nam id Philo esse docet Verbum divinum rerum omnium antiquissimum, τὸν ἀριστὸν τῶν ἰσχυρῶν θεῶν καὶ ἀθανάτων ἀθανάτων καὶ ἀφθάρτων ἀφθάρτων καὶ ἀκαταρτῶν ἀκαταρτῶν καὶ ἀκαταρτῶν ἀκαταρτῶν. Idem & Petram esse ait firmam & insatiam Dei sapientiam, divitum eorum, qui incorrupte vite appetentes sunt, τὴν σῆβαν & ἀθάνατον σοφίαν τοῦ θεοῦ, τὴν ἰσχυρὴν καὶ ἀννομήτων, & νοσησῶσαν φθάρτου ἁγίας ἐπιστημῶν. Petram autem Christum esse dixit Paulus, τὴν πέτραν, videlicet & οὐκ ἐκδομένην. Quemadmodum enim in desertis & arentibus locis sitienti populo aquam percussa à Moysẽ rupes emisit, ita in squalida mundi hujus solitudine, hominibus cælestem gratiam sitiens, Jesus plagis ad mortem ictus largos de cælo divinæ gratiæ imbres aspersit. Quocirca sic ipse de se: Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Rursum: Ego sitiens dabo de fonte aqua vive gratis: quæ jam attulimus in Parallelismo, cum fontem esse Jesum probarem. Consequitur autem nos Petra isthæc, cum gratiæ suæ donis nos prosequitur Christus, & se nobiscum futurum pollicetur omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.

Exod. 14. 19.
Exod. 13. 21.
2. Eldr. 9. 12.
Psalm. 77. 14.
Exod. 16. 4.
Psalm. 77. 24.
25. & 104. 40.
41.
Joh. 6. 30. & seq.

Sapient. 6. 20, 21.

Ebr. 1. 7.

Apoc. 1. 17.

Phil. libr. pe-
jorem meliori
insidiari & libr.
Quis sit rerum
divinarum hæ-
ret.

Joh. 4. 13. &
seq.
Apoc. 21. 6.

Matth. 28. 20.
Hircus ἀν-
μάρτυρος,
1. Petr. 2. 24.

Serpens
anus,
Joh. 3. 14.

Eph. 6. 16.

X. Quin & Hircus ille ἀνμάρτυρος, cujus capiti mala imprecabatur Pontifex, quique Israëlitarum noxis velut onustus in loca sola abigebatur, Christum denotabat, Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo; atque hac ipsi sarcina imposita, urbe Hierosolyma exactus, & ad mortem deductus est.

XI. Aneo serpenti, ad sanandos serpentium morsus proposito à Moysẽ in solitudine, se confert Jesus Dominus apud Johannem: Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam. Quemadmodum enim serpentis hujus aspectus venerationem & adurentem serpentium vim extinguebat, ita peccati ac Diaboli, à quibus in ignem æternum mergi possumus, in omnibus sumentes sentam fidei, possumus omnia tela ignea extinguerẽ. Per fidem enim intuemur Christum. Serpentium Israëlitis infestorum

festorum figuram habuit aeneus Serpens, at eorundem veneno caruit: *Deus Filium suum misit in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnavit peccatum in carne, ut justificatio Legis impleteretur in nobis. Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.* Sed quamvis Adamo similis factus sit Jesus, ejus tamen peccatum, exitiale nobis & damnosum, non habuit: *Tentatus per omnia pro similitudine, absque peccato.* Moyses serpentem aeneum posuit pro signo: de Jesu hæc vaticinatus est Simeon ad Mariam matrem: *Ecce postus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum cui contradicetur.* Quod & de eo jam ante prædixerat Isaias: *In die illa radix Jesse, qui stat in signum populorum, ipsum gentes deprecabuntur.* Sublatus est uterque in aleum, serpens rigillo, Jesus cruce. Novitii quidem serpentium ignitorum moribus in deserto appetiti, in salutaris aenei Serpentis aspectu remedium quærebant, non tam iis ad quærendam salutem harere debuisse, quæ sub sensum cadebant, quam ferales serpentis antiqui, peccati videlicet, ictus recordari, & ad Dei misericordiam palam omnibus propositam mentis oculos convertere. Narrat autem Justinus in Dialogo cum Tryphone, cum aliquando quæreret a Judæis, annon subesse videretur occultum aliquod mysterium mandato huic de aeneo Serpentis simulacro palam proponendo, quod præscriptæ in Decalogo simulacrorum interdictioni manifesto contraibat, quemdam ex iis ingenue id esse factum, dein subjecisse, sapius à se rogatos super ea re Doctores suæ gentis, expediendi sui rationem nullam invenisse.

XII. Christum sui similem olim proditurum vaticinabatur Moyses cum diceret: *Propheetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus: ipsam audies.* Hujus oraculi veritatem in Jesu eluxisse palam testati sunt Petrus & Stephanus; & accurata ac luculenta comparatione probavit Eusebius libro Demonstrationis Evangelicæ tertio. Cujus dissertationis summa sequar fastigia, Utrumque Deus principem ac ductorem misit; Moysen Ebræorum, hominum omnium Jesum. Uterque se à Deo mislum magnis approbavit miraculis. Moyses Ebræos ex Ægyptiorum servitute vindicavit in libertatem: Jesus homines Dæmonum omnium mancipatos vinculis exemit. Moyses Ebræis per æsertum ad terram promissam, Jesus hominibus per vitæ hujus angustias ad cælestem patriam, ducem se præbuit. Moyses nutu mare silit & exiecat: Jesus sævientes ventos frænat, & tumidos fluctus dictis sedat. Moyses Ebræos trans mare salvos ducit & incolumes: Jesus fluctibus suspensus graditur supra mare, & Petro idem posse concedit. Moyses Ebræos, Jesus homines ab idolorum cultu avertit. Moyses Ebræis, Jesus universo generi humano leges sanxit. Moyses Ebræos, trajecto mari Rubro, Ægyptiorum tyrannidi subduxit: Jesus hominibus per baptismum jugum Dæmonum detrahit. Moyses Deum inter & Ebræos conciliatorem ac proxenetam se gessit: *Unus mediator Dei & hominum homo Christus Jesus,* ait Paulus in Priore ad Timotheum. *Fuit Moyses cum Domino quadraginta dies & quadraginta noctes, panem non comedit & aquam non bibit: Jesus cum jejunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus, postea esurivit.* Moyses splendida facie descendit de monte: Jesus consensu cum tribus Apostolis monte, *transfiguratus est ante eos, & resplenduit facies ejus sicut Sol.* Esurientibus Ebræis coturnices & manna de cælo, & aquam de rupe sitientibus, Deus per Moysen ministrum & interpretem in deserto largitus est: Jesus turbæ in deserto fame languenti cibaria non semel suppeditavit, & aquam vitæ se gratis daturum pollicitus est. Septuaginta viros de Senibus Israëliticis, populi magistros ac duces constituit Moyses, cujus & spiritum cum illis communicat Deus: Jesus Discipulos septuaginta duos quoquoersus dimittit, doctrinæ suæ præcones, & Spiritu suo afflatos. Mariam lepris laborantem sanat Moyses: hominem Jesus eodem morbo affectum sanitati restituit. Moyses duodecim exploratores in terram Chanaan, Jesus duodecim Apostolos in universam terram mittit. Osæ filio Nun, Josuæ nomen imponit Moyses: Simonem Jesus Petrum dici jubet. Veteris Testamenti sequester Moyses, Novi conditor Jesus. His adde, Moysen, ac reliquos etiam Israëlitarum liberos, statim ab ortu, nefario Pharaonis mandato fuisse morti addictos; Jesum nascentem ab Herode fuisse ad mortem quæsitum, reliquos etiam Berthelemici tractus infantes trucidatos: Moysen vero & Jesum parato sibi letho à parentibus fuisse subducos. Denique quemadmodum reliquis Prophetis longe præstitit Moyses, sive propheticam facultatem spectes, sive patrata miracula, quod toto capite probavit Maimonides: ita eos, atque ipsum Moysen, Christus longo intervallo superavit, & quoad vim futurorum præsciam, & quoad prodigiorum edendorum facultatem.

XIII. In Aarone quoq; Christi Jesu constat simulacrum. Hic novæ Legis Pontifex,

K k k k

Rom. 8. 3
1. Cor. 5. 21
Ebr. 4. 15
Gen. 21. 9
Luc. 2. 34
Isa. 11. 10, 11
Moses
Deut. 18. 15
Act. 3. 21. & 7. 37
1. Tim. 2. 5
Exod. 34. 28
Matth. 4. 2
Apoc. 21. 17
R. Mos. ben Maimon, in More Nev. Part. 2. cap. 35. Aaron

es, rypm
cum una
suum form
Jesu cen.
salo enim
care tras
sionem si
antem de
, & Nu
ram que
ati forte in
Lucan in
e. dix. di
que in
in Ebræ
cum su
d. ipse se
angelorum
Jesu pene
ignem ellet.
casi, sed
esantis &
et manna
inducere,
beccet, sicut
is: ego sum
in deserto,
de Maria
& parum
& omni si
spondit.
Dei fili
lamia que
tur. Sicut
arca Testa
mentum in
Philo
i. Tim. 2. 5
Exod. 34. 28
Matth. 4. 2
Apoc. 21. 17
R. Mos. ben
Maimon, in
More Nev.
Part. 2. cap. 35.
Aaron

- quod fusa disputatione probavit Paulus in Epistola ad Ebræos; ille priscæ. Unctus ille oleo ex baccis arborum expresso, hic oleo lactitiæ. Dixit Dominus ad Moysen, Ecce constitui te Deum Pharaonis, & Aaron frater tuus erit propheta tuus: de Christo Jesu dixit Moses: Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus; ipsam audies. Semel ille in anno Sancta Sanctorum inibat solus, non sine sanguine, quem offerebat pro sua & populi ignorantia: Christus Jesus per proprium sanguinem introiit semel in Sancta, æterna redemptione inventa. De Aaron sic Deus ad Moysen: Portabit Aaron iniquitates eorum que obtulerunt & sanctificarunt filii Israël: de Christo Jesu sic Isaias: Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit, & non putavimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum: ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, atritus est propter scelera nostra; disciplina pacis nostra super eum, & livore ejus sanati sumus. Deum inter & homines sequenter fuit Aaron: Unus mediator Dei & hominum homo Christus Jesus. Deum Aaron resperso sanguine Testamenti Veteris, quod mandaverat ad Israëlitas Deus, facinorosis hominibus reddebat propitiū: Christus Jesus Novi Testamenti mediator est, ut morte intercedente, in redemptionem earum pravaricationum, que erant sub priori Testamento, remissionem accipiant, qui vocati sunt æterne hereditatis. In seditione Core, Dathanis, & Abironis, cum grassaretur incendium, & noxios sacer ignis corripere, Aaron stans inter mortuos ac viventes, pro populo deprecatus est, & plaga cessavit: fervente peccatorum lue, & humanum genus depascente, in tutum subduxit nos Christus, & periculo exemit; Unde & salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum, semper vivens ad interpellandum pro nobis. Neque solum ad vivos, ac porro victuros, sed ad defunctos etiam mortis suæ beneficium pertinere voluit, & Veteris Testamenti promissiones Novi beneficii abunde persolvit.
- XIV. Egregium vero, non nomine solum, sed re etiam, Jesu typum gerit Josue; hic enim successit defuncto Mose; Jesus abrogata Mosis lege, novam proposuit; Omnes enim Prophetæ & Lex usque ad Johannem prophetaverunt: inquit Jesus ipse apud Matthæum: & Paulus ad Romanos: Finis Legis Christus. Mosis minuter fuit Josue: Ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub Lege. Legem autem Mosis nomine intelligi manifestum est ex eo quod in Evangelio ait Abrahamus: Habent Moysen & Prophetas, audiant illos: & ex eo quod scribit Paulus ad Corinthios: Sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Moses ad Chanaanitidis terræ fines Ebræos deduxit, in terram ipsam inducere non potuit, quod præstitit Josue: quomodo id in Christo Jesu expressum sit, sic Paulus Galatas docuit: Scientes autem quod non justificatur homo ex operibus Legis, nisi per fidem Jesu Christi; & nos in Christo Jesu credimus, ut justificemur ex fide Christi, & non ex operibus Legis; propter quod ex operibus Legis non justificabitur omnis caro. Appositum quoque & illud ex Epistola ad Ebræos: Reprobatio quidem sit præcedentis mandati propter infirmitatem ejus & inutilitatem: nihil enim ad perfectum adducit Lex, introductio vero melioris sp̄s, per quam proximamus ad Deum. Quam itaque per Legem Mosis obtinere homo non poterat, Jesu Christi beneficio promissam terram, cælestem nempe patriam assequitur. Chanaanitidis terræ, Jordane trajecto, compotes Ebræos facit Josue: in patriam cælestem ablutos nos baptismi aquis inducit Jesus. Duodecim lapides de Jordanis alveo sublato ad posteritatis memoriam in castris statui jubet Josue, atque alios item duodecim in ipso Jordanis alveo: Jesus duodecim feligit Apostolos, quorum Principi derivatum à petra nomen impoluit; ipsos vero fundamentum mysticæ suæ domus esse jussit. De his sic Paulus ad Ephesios: Estis cives Sanctorum, & domestici Dei, superadificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum; ipso summo angulari lapide Christo Jesu, in quo omnis adificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino. De iis & multo ante Zacharias in hæc verba: Et salvabit eos Dominus eorum in die illa, ut gregem populi sui; quia lapides sancti elevabuntur super terram ejus. Secundæ circumcisionis Ebræis administer fuit Josue: in Jesu circumcisi sumus, circumcisione non manu facta, in expoliatione corporis carnis; sed in circumcisione Christi, circumcisione cordis in spiritu, non litera. Josue circumcidit Israëlitas in Galgalis, unde & loco nomen; quod opprobrium incircumcisæ Ægypti ab Ebræis illic fuisset amotum & devolutum: Jesus opprobrium nostrum morte sua amovit & devolvit in Golgotha: cujus nominis origo eadem est quæ vocabuli Galgal, nimirum ḡ. Bellator Josue, bellator & Jesus, cujus ex ore gladius anceps exibat, Sic Israëlita denique de Josue: Sicut obedivimus in cunctis Moysi, ita obedimus ei: sic Jesus ad Israëlitas: Si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi.
- XV. Insunt in Samfone notæ plurimæ, quas ad Christum Jesum merito referre possis. Matre sterili natus est Samfon: Virgine matre natus est Jesus. Samsonis matri

PROPOSITIO IX.

apparuit Angelus Domini, & dixit ad eam, Sterilis es & absque liberis, sed concipies, & paries filium: cave ergo ne bibas vinum ac siceram, nec immundum quicquam comedas: Mariae matri Jesu ait Angelus, Ne timeas, Maria, invenisti enim gratiam apud Deum; Luc. 1. 30, 31. ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum. Pergit Angelus ad Samsonis matrem: Erit enim Nazareus Dei: de Jesu sic Matthæus: Et veniens habitavit in civitate que vocatur Nazareth; ut adimpletetur quod dictum est per Prophetas, Quoniam Nazareus vocabitur. Iterum Angelus de Samson, Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum: & apud Lucam: Dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus; & regnabit in domo Jacob in aeternum, & regni ejus non erit finis. Manuæ Samsonis patri, de filii ortu dubitanti, visus est Angelus: apparet & Angelus Josepho patri Jesu, conjugis pudicitiam suspectam habenti. Addit Auctor libri Judicum de Samsonis matre: Peperit itaque filium, & vocavit nomen ejus Samson; crevitque puer, & benedixit ei Dominus; & crevitque spiritus Domini esse cum eo: de Maria sic Matthæus: Peperit filium suum primogenitum, & vocavit nomen ejus Jesum; de quo sic Elizabeth apud Lucam: Benedictus fructus ventris tui; & iterum Matthæus: Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aqua, & ecce aperti sunt ei caeli, & vidit Spiritum Dei descendentem sicut columbam, & venientem super se. Samsonis nomini Solis significatio inest; שמש enim Solem sonat, שמשו vero Solem eorum; sic enim exponit Hieronymus: de Jesu sic Malachias: Orietur vobis timentibus nomen meum Sol justitiae. Uxorem Philistæam ducit Samson, eique intimos animi sensus aperit: Ecclesiam ex Ethnicis cogit, sibi que adjungit Christus, camque decretorum suorum interpretem constituit. Samson ad uxorem visens, obvium leonem interficit, in cujus ore post aliquot dies favum mellis reperit: J. us Ecclesiam constituens ait, Confidite, ego vici mundum. Atque hio quidem mundus adversus Jesum prius ferox, ab eo tandem domitus suave ipsius accipit jugum, melleanque Evangelii dulcedinem degustavit. Samson sitiens valde clamavit ad Dominum: Jesus animam agens sitire se dixit. Samson Gazæ dormit ad mediam noctem, tum exprobratus postmodum ipsas portas detrahit, & humeris impositas defert ad verticem montis: Jesus lethi somno excitus, de mortis exit potestate. Quod previdens David, ait: Domini, Domini exitus mortis: de quo item Petrus sic diserebat Hierosolymis: Quem Deus suscitavit, solutus doloribus inferni, juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. Samson multo plures interficit moriens, quam ante vivus occiderat: Jesus morte sua Dæmonem, peccatum, ac mortem ipsam devicit.

XVI. En tibi in Samuele aliam etiam Christi Jesu imaginem. Partus ille fuit Samuel, matris sterilis, perinde ut Samson: Christus Virginis. Nazareus etiam fuit, eaque re, itidem ut Samson, Christo similis fuit. Unigena Samuel, unigena & Christus. De Samuele hæc legimus: Puer autem Samuel proficiebat, atque crescebat, & placebat tam Deo quam hominibus: hæc de Christo Jesu: Et Jesus proficiebat sapientia, & ætate, & gratia apud Deum & homines. Iterum de Samuele: Crevit autem Samuel, & Dominus erat cum eo: sic quoque Lucas de Christo: Puer autem crescebat, & confortabatur, plenus sapientia, & gratia Dei erat in illo. Sacerdos fuit Samuel: sacerdos & Christus. Prophetæ etiam uterque.

XVII. Sed & David, non vaticiniis duntaxat suis, nec quod Bethlehemo ortus itidem ut Jesus, sed gestis etiam rebus toto vitæ curriculo Christum Jesum præmonstravit, expressumque ejus typum postfuturis proposuit; & cum jussu Dei unctus est, & rex creatus; & cum esu Panum propositionis sacerdotem se gessit; utraque in se conjuncta & sacerdotii & regni potestate: & cum singulari adversus Goliathum certamine, populum jugo Philistæorum exemit; perinde ut Jesus expugnato Diaboli imperio humanum genus in libertatem Filiorum Dei restituit: & cum variis illud laboribus & angustiis exercuit Deus, priusquam ad regiam dignitatem eveheret: & cum Arcam à Philistæis prius captam de domo Abinadab reduxit Hierosolymam; itidem ut Jesus Ecclesiam, fracta Diaboli potestate, certis sedibus constituit: & cum post traditum illi regnum, filiorum suorum perduellionem & scelera expertus est; perinde ut adversus Jesum regem patremque nostrum nova quotidie flagitia designamus: & cum pacem per eum Deus populo suo peperit, & adversas ipsi gentes subjecit; quemadmodum pacis à Deo nobis concessæ sequester est Jesus, cui potestas omnis à Patre tradita est. Inde adeo apud Prophetas, Isaiam, Jeremiam, Ezechielem, & Osam ipsum, Davidis nomen Christo tribuitur.

XVIII. Nec minus in Salomone agnosci potest Jesus. A pace Salomoni nomen: quam pacificus fuerit Jesus fuisse in Parallelismo probavimus. Appellatus quoque est Salomon דוד, hoc est, Dilectus Domini: idem de Jesu clara voce Deus ipse

de caelo non semel testatus est, cum diceret: *Hic est Filius meus dilectus in quo mihi complacuit*; ipse se à Deo Patre suo dilectum esse Jesus saepe declaravit. הוּיָרָא praeterea, hoc est, עַמְלִימַיָּאִים , seu Concionator cognominatus est Salomon; quod quam Christo Jesu, conveniat cognosci potest ex Parallelismi tricesimo quinto capite. Salomon aedificavit Templum Deo; Jesus Ecclesiam. Davidis filius uterque, uterque rex. Regina illa Saba, quae Salomonis fama excita venit ad eum, ejusque sapientiam & opes mirata est, Ecclesiam refert, quae Ethnicis fere conflata, Jesu doctrina, virtutibus, & gratia capta ei sese applicuit.

XIX. In Jona sui propositam esse figuram palam Jesus declaravit. *Sicut enim*, inquit, fuit *Jonas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus*; sic erit *Filius hominis in corde terra tribus diebus & tribus noctibus*. Habes hic itaque eximum Jesu ad vitam redeuntis simulacrum. Jonas saeviente tempestate, & nautis de vita sollicitis, dormit securus; quod & Christo contigit. Jonas pro nautarum salute mittitur in mare, silent fluctus, & tempestas sedatur: in Jesu *complacuit omnem plenitudinem habitare*, & per eum *reconciliare omnia in ipsum*; pacificans per sanguinem crucis ejus, *sive qua in terris, sive qua in caelis sunt*. Nautae Jonam in mare missuri Deum orant ne sibi crimini derur viri innocentis interitus: *Quasumus, Domine, ne pereamus in anima viri istius, & ne des super nos sanguinem innocentem*. Pilatus Jesum letho daturus, accipit aqua, lavit manus coram populo, dicens, *Innocens ego sum à sanguine Justis hujus: vos videritis*. Sic de se ad Deum Jonas in ventre ceti: *Abjectus sum à conspectu oculorum tuorum*: sic de se ad Deum Jesus in cruce: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Jonas maris periculo functus Ninivitas ad obsequium Dei compellit: gentes post vitam à Jesu receptam, ad Dei cultum vocantur. Jonas concionator, perinde ut Jesus. Ad poenitentiam Ninivitas hortatur Jonas: *Poenitentiam agite*, inquit Jesus, *propinquavit enim regnum caelorum*.

XX. Apparet itidem in Eliacimo Helciae filio Jesu Christi imago: nam quae de Eliacimo dixit Isaias, huic datum iri clavem David, idem Christo accommodat Angelus Ecclesiae Philadelpheae, apud Johannem in Apocalypsi: *Hac dicit Sanctus & Vexus, qui habet clavem David; qui aperit, & nemo claudit; claudit, & nemo aperit*; quae ex Isaias $\text{וְעַל לְעִירֵי דָוִד}$ sumta sunt. Scribit praeterea Isaias Sobnam regiae Ezechiae praefectum, cum officio suo nequiter abuteretur, magistratu abdicatum fuisse, suffecto Eliacimo, viro frugi & pio: haec figura est veteris Legis, priscique Pontificatus Aaronici, quo impie abusi sunt nefarii Sacerdotes, eoque abrogato, nova lex, & sacerdotium secundum ordinem Melchisedec, priore melius, per Christum introducitur. Sic Isaias ad Sobnam: *Ecce Dominus asportari te faciet, sicut asportatur gallus galinacens, & quasi amicum sic sublevabit te*. Coronans coronabit te tribulatione; quasi mittet te in terram latam & spatiosam: ibi morieris, & ibi erit currus gloriae tuae ignominia domus Domini tui. Scilicet hoc est quod pleno ore decantarunt Prophetæ, sedibus suis depulsum iri Israeliticam gentem, & in varias orbis partes dissipatum. Nos eorum representamus testimonia in Parallelismo, ubi agimus de abrogatione Mosaicae Legis, de novae legis sanctione, & de dispersione Judaeorum. Unum hic dabimus pro multis, depromptum ex Daniele: *Et Civitatem, & sanctuarium dissipabit populus cum duce venenturo: & finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio & in dimidio hebdomadis deficiet hostia & sacrificium*. Subjicit Isaias: *Et expellam te de statione tua, & de ministerio tuo deponam te: & erit in die illa, vocabo servum meum Eliacim filium Helciae, & induam illum tunica tua, & cingulo tuo confortabo eum, & potestatem tuam dabo in manu ejus: & erit quasi pater habitantibus Jerusalem, & domus Juda*. Similibus minis Israeliticis proceres incessebat Ezechiel, cum diceret: *Hac dicit Dominus Deus, Ecce ego ipse super pastores, requiram gregem meum de manu eorum, & cessare faciam eos, ut ultra non pascant amplius pastores semetipsos, & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit ultra eis in escam*. At de Christo Jesu sic Paulus in Epistola ad Ebraeos: *Nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto & melioris Testamenti mediator est, quod in melioribus reprobationibus sancitum est. Nam si illud prius culpa vacasset, non utique secundi locus inquireretur*. Servum suum Deus Eliacimum appellat, quemadmodum & Christum aliis apud Isaiam locis: *Ecce servus meus, suscipiam eum*. Deinde: *Vos testes mei, dicit Dominus, & servus meus quem elegi*. Sic Jesus ipse de se: *Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare*. Rursum: *Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat*. Non Dei solum servus, sed & hominum. Praedicit deinde Isaias futurum Eliacimum Hierosolymitarum & Judae domus patrem: paternos suos affectus erga Hierosolymitas his verbis testabatur Iesus Dominus: *Jerusalem, Jerusalem, quae occidis Prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluiti? Filios etiam Discipulos suos appellat: Filioli,*

adhibe medicum vobiscum sum. Sed & Pater futuri seculi dicitur ab Isaia. Clavis ista domus David, Eliacimi humero imponenda, symbolum erat muneris ipsi traditi, ejus nimirum quod ante gesserat Sobna. Fuerat autem ille הכן, ut hoc ipso loco docet Isaïas. הכן aram tribunalum, & regie gazæ custodem interpretor, cujus officii insigne erat clavis. Præclare id in Christum Jesum convenit, qui habet claves mortis & inferni, qui Petro tradidit claves cœli, thesaurorum æternorum penus, quo sur non appropriat, neque vinca corrumpit, quod & ipsum simile est thesauro in agro abscondito. Quin etiam Colossenses docet Apostolus, in Christo Jesu absconditos esse thesauros omnes sapientiæ & scientiæ. Addit Isaïas: *Et figam illum paxillum in loco fideli: quibus regni Christi diuturnitas ac firmitas significatur. Hanc etiam prædixit Pfaltes: In æternum servabo illi misericordiam meam, & testamentum meum fidele ipsi: & ponam in seculum seculi semen ejus, & thronum ejus sicut dies cæli. Inde Angelus ad Mariam de Jesu: Et dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus, & regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis. Pergit Isaïas: Et erit in solium glorie domus patris ejus, & suspendent super eum omnem gloriam domus patris ejus. Consonant istis verba Jesu: Quocumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in Filio: potissimum vero hæc: Nunc clarificatus est Filius hominis, & Deus clarificatus est in eo. Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso.*

XXI. Cernere licet & in Jeremia expressam Christi Jesu imaginem. Nam primum sanctitate præditus est uterque, priusquam ab utero matris in lucem exiret. Virginitatem uterque coluit. Uterque etiamnum puer populi docendi munus exequi aggressus est. Uterque ab idolorum cultu multos ad veram pietatem traxit. Utrique pietas sua & beneficentia fraudi & ignominie fuit, cum à suis, quos à secleribus retrahere & imminenti calamitati subducere volebant, pessimis modis accepti sunt. Uterque summa patientia & lenitate insidias sibi penas tulit. Uterque percussoribus suis & vexatoribus à Deo veniam precatus est. At utriusque demum vicem Deus, excisa gente, severissime ultus est.

XXII. Magnum etiam in Zorobabele Jesu Christi instar fuit. Davide prognatus uterque fuit. Ille Babylonica captivitate liberatis Judæis, & Hierosolymam redeuntibus, ducem se præbuit: hic homines, mundi hujus, quem propter confusionem merito Babylonem dicas, vinculis exemptos deducit in patriam, cœlestem nempe Jerusalem. Templum Hierosolymitanum instaurat Zorobabel: Ecclesiam Dei ex vivis lapidibus Jesus extruit. Oriens appellatur Zorobabel apud Zachariam, item Lapis cui inesse dicuntur oculi septem, cujus temporibus futurum promittitur ut terræ crimina auferantur, ut gloria floreat ipse, ut sedeat in folio suo, teneat imperium, & alta pace componat: quæ Christo ut convenient, sciri potest ex Parallelismo nostro, in quo Orientis & lapidis symbolis agnoscitur, pacis auctor esse ostenditur, eique gloria ingens ac imperium æternum spondetur.

XXIII. Denique Jesum Josedeciden, & Christum Jesum componit inter se Eusebius ad calcem libri quarti Demonstrationis Evangelicæ. Ea nos adjectis nonnullis decerpemus. Nomen primo utrique idem, Pontifex uterque, quod de Christo declaratur in Epistola ad Ebræos, & à nobis in Parallelismo. Adversatur utrique Sarnas. Ille Babylone redeuntium in patriam Judæorum cum Zorobabele dux fuit: hujus ductu mundi hujus captivitate liberati homines cœlum petunt. Ille vestibus indutus est fordidis: hic peccata nostra ipse tulit, humanum & infirmum corpus subiiit, ac supplicii demum ignominia feodatum. Ille noxis purgatus novas vestes ac mundas induit, eique cidaris imposita est: Christus mundo, morte, peccato, ac Diabolo edomitis, veste immortalitatis assumpta, & diademate suscepto triumphat, & cœlo invehitur. Jesu Josedecide ait Deus: *Judicabis domum meam, & custodies atria mea: Christum Deus orbis universi judicem constituit, ut in Parallelismo docuimus, totiusque Ecclesiæ custodem præposuit. In Templo reparando socium Zorobabeli se præbuit Josedeci filius: Ecclesiam, Dei vivi Templum, Christus ædificavit. Præclarum sane est, & proposito nostro conveniens illud Hieronymi: Unus atque idem est Dominus noster atque Salvator, Rex & magnus Sacerdos, cujus typum, secundum id quod Rex erat, portabat Zorobabel: secundum id autem quod Pontifex erat, portabat cognominis ejus Jesus.*

